Lietas arhīva Nr. 102AA-0033-20/9
ECLI:LV:KUAT:2020:0429.1A69003220.5.S

SPRIEDUMS
Liepājā 2020.gada 29.aprīlī

Kurzemes apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese - referente V.Vaiteika
tiesneši I.Junghāne, S.Mertena

rakstveida procesā apelācijas kārtībā izskatīja administratīvā pārkāpuma lietu par **/pers. D/,** personas kods /personas kods/, saukšanu pie administratīvās atbildības pēc Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 167.^{2}panta otrās daļas sakarā ar /pers. E/ apelācijas sūdzību par Kurzemes rajona tiesas 2020.gada 6.marta spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2019.gada 27.septembrī Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Saldus iecirkņa Kārtības policijas nodaļas inspektors O.Vilerts /pers. D/ sastādījis administratīvā pārkāpuma protokolu PC 252339 (turpmāk – Protokols) par to, ka 2019.gada 2.jūnijā laika posmā no plkst.19.00 līdz plkst.19.35 /vieta/daudzdzīvokļu mājas pagalmā /pers. D/ konflikta laikā /pers. E/ saskrāpēju kaklu, lūpas un mutes dobumu, kā rezultātā nodarīja miesas bojājumus /pers. E/, kas saskaņā ar eksperta atzinumu Nr.291L pieskaitāmi pie maznozīmīgiem miesas bojājumiem. Administratīvais pārkāpums izdarīts atkārtoti gada laikā pēc administratīvā soda uzlikšanas.

Atbildība par pārkāpumu paredzēta Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – Latvijas APK) 167.^{2}panta otrajā daļā (lietas 18.lapa).

[2] Ar Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Saldus iecirkņa Kārtības policijas priekšnieka J.Šneidera 2019.gada 15.oktobra lēmumu Nr.PC 252339 (turpmāk – Sākotnējais lēmums) par Latvijas APK 167.^{2}panta otrajā daļā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanu /pers. D/ piemērots naudas sods 430 *euro* apmērā (lietas 19.-20.lapa).

[3] Nepiekrītot Sākotnējam lēmumam, /pers. D/ iesniegusi sūdzību augstākā iestādē, un ar Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Kārtības policijas biroja priekšnieka G.Ešenvalda 2019.gada 3.decembra lēmumu Nr.20/19-396 (turpmāk – Lēmums) Sākotnējais lēmums atstāts negrozīts (lietas 49.-52.lapa).

[4] Ar Kurzemes rajona tiesas 2020.gada 6.marta spriedumu (turpmāk – Spriedums) Lēmums atcelts un lieta izbeigta.

Ņemot vērā judikatūru, šaubas par /pers. D/ vainu administratīvā pārkāpuma izdarīšanā, iespējamību, ka pārkāpums izdarīts apstākļos, kas izslēdz atbildību, un šie apstākļi administratīvajā lietā nav pārbaudīti, pirmās instances tiesa uzskatījusi, ka visas šaubas tulkojamas par labu pārkāpējai un lieta ir izbeidzama (lietas 82.-86.lapa).

[5] Par Spriedumu cietušais /pers. E/ iesniedzis apelācijas sūdzību, lūdzot Spriedumu atcelt, uzskatot to par nepamatotu un nelikumīgu.

[5.1] Sūdzības iesniedzējs uzskata, ka tiesa neprofesionāli un pretēji vispārējai juridiskai praksei vērtējusi un skaidrojusi apstākļa, kas izslēdz administratīvo atbildību – nepieciešamās aizstāvēšanās jēdzienu, nepamatoti to attiecinājusi uz lietas apstākļiem. Tāpat tiesa devusi vienpusīgu vērtējumu liecinošo personu liecībām, devusi nepareizu vērtējumu eksperta slēdzienam un papildinājusi to.

[5.2] Sūdzībā norādīts, ka lietā nav strīda, ka 2019.gada 2.jūnijā starp /pers. E/ un /pers. D/ /notikuma vieta/ pagalmā risinājās savstarpējas vārdu pārmaiņas. Mutisku konfliktu uzsāka /pers. D/, pienākot pie /pers. E/ un agresīvi pieprasot, lai viņš savāc no koridora klavieres un pie mājas atstutētos logus. /pers. E/ palūdzis, lai /pers. D/ uzrāda dokumentus, ka dzīvokli, no kura iznestas klavieres un logi, ir nopirkusi viņa. /pers. D/ atgriezās ar dokumentiem, vicināja tos /pers. E/ gar seju un mēģināja ar tiem iesist pa seju. Ņemot vērā, ka /pers. D/ bija izteikti agresīva, kā arī izdarīja /pers. E/ sitienu, viņš sagrāba viņu aiz drēbēm un noguldīja zemē, lai nepieļautu /pers. D/ sitienus viņam pa seju. Tajā brīdī sētā iebrauca /pers. E/ sieva. /pers. E/ palaida /pers. D/ vaļā, pagriezās pret sievu (ar muguru pret /pers. D/) un skaļā balsī teica, lai sauc policiju. Tajā brīdī /pers. D/ no mugurpuses ar nagiem ieķērās /pers. E/ sejā, kakla un mutes rajonā un nodarīja viņam miesas bojājumus. Lai pārtrauktu /pers. D/ uzbrukumu, /pers. E/ viņu aiz matiem norāva zemē. Sūdzības iesniedzējs neizslēdz, ka /pers. D/ krītot varēja sasist plecu un galvu.

[5.3] Sūdzības iesniedzēja ieskatā, tiesa nav vērtējusi apstākli, ka /pers. D/ liecības par to, ka konfliktu uzsācis /pers. E/, ir nepatiesas un pat neloģiskas. /pers. E/ atradās pie savas pirts nojumes, ko nenoliedz arī /pers. D/. /pers. D/ pienāca pie /pers. E/, nevis otrādi. Gadījumā, ja /pers. E/ būtu veicis /pers. D/ aprakstītās darbības – sitis un spēris pa vēderu un muguru – viņai tiktu konstatēti miesas bojājumi nobrāzumu vai hematomu veidā, taču šādi miesas bojājumi nav konstatēti. /pers. E/ uzskata, ka /pers. D/ melīgi norāda nepatiesu informāciju nolūkā izvairīties no administratīvās atbildības.

[5.4] Spriedumā analizēts tiesu medicīnas eksperta atzinums, norādot, ka nav uzdots jautājums: vai /pers. E/ miesas bojājumi varēja tikt izdarīti no mugurpuses. Tiesa secinājusi, ka tas nav iespējams. Ja tiesa vēlējās izvērtēt eksperta atzinumu, uz tiesas sēdi bija aicināms eksperts vai nozīmējama papildu vai atkārtota ekspertīze.

[5.5] Lietā atrodas /pers. E/ sievas /pers. M/ liecība, no kuras izriet, ka viņa, ar automašīnu iebraucot sētā, redzējusi, ka /pers. E/ un /pers. D/ atradās pie lapenes, /pers. D/ centās /pers. E/ iesist, bet /pers. E/ noguldīja /pers. D/ zemē. Lieciniece apliecināja, ka /pers. E/ uzkliegusi: "ko tu darī", kad viņš atlaidis /pers. D/. Pēc tam sūdzības iesniedzējs pagriezies pret sievu, bet /pers. D/ uzbruka viņam no mugurpuses, ar nagiem saplēšot kaklu un muti. Tiesa liecinieces /pers. M/ liecību uzskatījusi par nepatiesu, jo lieciniece un sūdzības iesniedzējs ir laulātie. /pers. E/ šeit saskata tiesas neobjektivitāti, jo /pers. M/ pirms liecības sniegšanas ir brīdināta par atbildību par nepatiesas liecības sniegšanu.

[5.6] Sūdzības iesniedzējs uzsver, ka viņš nav saukts pie administratīvās atbildības par /pers. D/ nodarītiem miesas bojājumiem un ka policija tika

izsaukta pēc viņa iniciatīvas.

[5.7] /pers. E/ uzskata, ka /pers. D/ darbības nevar tikt atzītas par nepieciešamo aizstāvēšanos. Sūdzības iesniedzējs atsaucies uz Augstākās tiesas Krimināllietu departamenta lēmumu lietā Nr.11380058114, kurā norādīts, ka personas darbības, kura aizstāvas un nodara kaitējumu apdraudētājam, nevar uzskatīt par izdarītām nepieciešamās aizstāvēšanās stāvoklī, ja kaitējums nodarīts pēc tam, kad apdraudējums bijis pabeigts un ir zudusi jebkāda vajadzība piemērot aizsardzības līdzekļus. Ja persona bez jebkāda pamata iedomājusies, ka notiek uzbrukums, jo cietušā rīcība un konkrētie notikuma apstākļi nav devuši tam iemeslu, tad šī persona par tīši radīto kaitējumu atbild uz vispārējiem pamatiem (*skat. Augstākās tiesas Senāta 2010.gada10.marta lēmumu lietā Nr. SKK-134/2010*). Savukārt Augstākās tiesas Senāta 2009.gada 23.septembra lēmumā Nr.SKK-503/2009 norādīts, ka atbilstoši Krimināllikuma 29.pantam nevar atzīt par atrodošos nepieciešamās aizstāvēšanās stāvoklī personu, kuru pati tīšām izraisījusi uzbrukumu, lai izmantotu to kā ieganstu prettiesisku darbību izdarīšanai (lietas 92.-93.lapa).

Motīvu daļa

[6] Pārbaudījusi lietas materiālus, izvērtējusi pārsūdzētā Sprieduma pamatojumu, apelācijas instances tiesa atzīst, ka Kurzemes rajona tiesas 2020.gada 6.marta spriedums ir likumīgs un pamatots, atstājams negrozīts, bet /pers. E/ iesniegtā apelācijas sūdzība noraidāma.

[7] Latvijas APK 7.pants nosaka, ka nevienam nevar piemērot ietekmēšanas līdzekli par administratīvo pārkāpumu citādi kā uz likuma pamata un likumā noteiktajā kārtībā, un lietvedība par administratīvajiem pārkāpumiem veicama, stingri ievērojot likumību.

Saskaņā ar Latvijas APK 243.pantu pierādījumi administratīvā pārkāpuma lietā ir jebkuras Latvijas APK paredzētajā kārtībā iegūtas un noteiktā procesuālajā formā nostiprinātas ziņas par faktiem, kurus administratīvā pārkāpuma lietvedībā iesaistītās personas savas kompetences ietvaros izmanto, lai pierādītu administratīvā pārkāpuma esamību vai neesamību un noskaidrotu citus apstākļus, kam ir nozīme lietas pareizā izlemšanā. Kā pierādījumus var izmantot tikai ticamas, attiecināmas un pieļaujamas ziņas par faktiem, iegūtie fakti vai ziņas par faktiem jāvērtē kopumā un savstarpējā sakarībā.

Apelācijas instances tiesa secina, ka viens no būtiskiem nosacījumiem, kas nodrošina likumības ievērošanu, ir pietiekamu un likumā atļautu pierādījumu iegūšana. Tikai uz likumā noteiktajā kārtībā iegūtiem pierādījumiem ir pamats izdarīt secinājumu par prettiesiskas un administratīvi sodāmas rīcības esamību tās personas darbībās, par kuras saukšanu pie administratīvās atbildības tiek lemts.

[8] Latvijas APK 167.^{2}panta otrajā daļā paredzēta administratīvā atbildība par maznozīmīga miesas bojājuma, tas ir, miesas bojājuma, kas izraisījis īslaicīgas, maznozīmīgas sekas, bet nav izraisījis veselības traucējumu vai vispārējo darbspēju zaudējumu, tīšu nodarīšanu, ja tas izdarīts atkārtoti gada laikā pēc administratīvā soda uzlikšanas vai ja tas izdarīts pret personu, ar kuru pārkāpējs ir pirmajā vai otrajā radniecības pakāpē, vai pret laulāto vai bijušo laulāto, vai pret personu, ar kuru pārkāpējs ir vai ir bijis nereģistrētās laulāto attiecībās, vai pret personu, ar kuru pārkāpējam ir kopīga (nedalīta) saimniecība.

Novērtējusi pierādījumus izskatāmajā lietā, apelācijas instances tiesa atzīst, ka pirmās instances tiesai radušās pamatotas šaubas par /pers. D/ vainu Latvijas APK 167.^{2}panta otrajā daļā paredzētā pārkāpuma izdarīšanā. Saskaņā ar Latvijas APK 289.^{13}panta trešo daļu apelācijas instances tiesa pievienojas Spriedumā norādītajiem atzinumiem.

[9] Apelācijas instances tiesa pievienojas Spriedumā norādītajam atzinumam, ka lietā nav iegūti pārliecinoši pierādījumi, ka /pers. D/ pirmā centās fiziski uzbrukt cietušajam, cīņas sportu praktizējošai personai, un pēc vardarbīga uzbrukuma viņai, viņa sekoja un fiziski uzbruka cietušajam. Šādi fakti nav pārbaudāmi tikai ar abu pušu pretrunīgajiem paskaidrojumiem, turklāt cietušā notikuma izklāsts neatbilst eksperta atzinumā /pers. D/ konstatētajiem miesas bojājumiem.

/pers. E/ 2019.gada 6.jūnija iesniegumā norāda, ka /pers. D/ ar dokumentiem rokā mēģināja viņam iesist, viņš aizstāvoties pielietoja aizstāvēšanās paņēmienu un nogāza /pers. D/ pie zemes. Tajā brīdī no automašīnas ārā kāpa viņa sieva /pers. M/, kura sāka kliegt. Tajā brīdī, kad /pers. E/ bija pagriezies pret sievu un lika viņai zvanīt policijai, /pers. D/ viņam uzbruka, saskrāpējot kaklu un mutes dobumu. Pēc kā /pers. E/ /pers. D/ vēlreiz nospieda pie zemes.

/pers. D/ apgalvo, ka /pers. E/ nokāpis pa kāpnēm un iesitis viņai ar kulaku pa galvu, tad ar cīņas paņēmienu nogāzis viņu zemē un sācis sist pa dažādām ķermeņa vietām. Viņa centusies aizsargāt seju no sitieniem un, iespējams, aizstāvoties saskrāpējusi /pers. E/.

Lieciniece /pers. M/, kas ir cietušā dzīvesbiedre, savā 2019.gada 2.augusta paskaidrojumā norāda, ka redzēja, kā /pers. D/ ar papīriem vicina /pers. E/ gar seju, tad /pers. E/ satvēra /pers. D/ un noguldīja viņa zemē. Lieciniece uzkliegusi: "ko jūs tur darāt", tad /pers. E/ atlaida cietušo, pagriezās pret liecinieci un teica, lai viņa izsauc policiju. Tajā brīdī /pers. D/ uzrāvās kājās un no mugurpuses uzklupa /pers. E/, ar nagiem saplēšot viņam kakla rajonu un mutes dobumu. Tad /pers. E/ atkal nogāza /pers. D/ zemē.

[10] Šī notikuma rezultātā maznozīmīgus miesas bojājumus guvušas abas iesaistītās puses, ko apliecina eksperta atzinumi.

[10.1] /pers. D/ konstatēta zemādas hematoma galvas matainajā daļā labā pusē deniņu rajonā, ādas nobrāzums kreisā elkoņa locītavas rajonā, zemādas hematomas galvas matainajā daļā pieres rajonā, kas varēja rasties traumatiska rakstura matu zudumu veidā. 2019.gada 3.jūnijā traumatalogs /pers. D/ diagnozticēja galvas sasitumu, labā pleca un kreisā apakšdelma sasitumu.

[10.2] Pirmās instances tiesa pamatoti ir secinājusi, ka /pers. D/ konstatētie miesas bojājumi neatbilst cietušā un liecinieces /pers. M/ notikuma izklāstam par "noguldīšanu" zemē divas reizes, jo pārkāpējai konstatētas vairākas hematomas galvas matainajā daļā, hematoma deniņu rajonā, traumēts labais plecs un kreisās rokas apakšdelms, kas liecina par to, ka bijuši vismaz pieci sitieni un matu raušana, ko pierāda eksperta atzinums par miesas bojājumu lokalizāciju piecās dažādās vietās.

[10.3] Pirmās instances tiesa pamatoti konstatējusi, ka konkrētajā situācijā nepastāvēja apstākļi, lai pielietotu spēka paņēmienu un /pers. D/ nogāztu zemē. Apelācijas instances tiesa cietušā rīcību, divas reizes nogāžot /pers. D/ pie zemes, uzskata par nesamērīgu, vērtējot to kontekstā ar notikuma raksturu, un uzskata, ka šādos apstākļos /pers. D/ bija nepieciešamība aizstāvēties.

[11] Attiecībā par apelācijas sūdzībā veikto atsauci uz Augstākās tiesas Krimināllietu departamenta 2016.gada 30.jūnija lēmumu lietā Nr.SKK-296/2016 ar piebildi, ka /pers. E/ bija pagriezis muguru /pers. D/ un viņa uzbrukusi tikai tad, kad apdraudējums jau bijis pabeigts, apelācijas instances tiesa norāda, ka Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments 2013.gada 22.janvāra lēmumā lietā Nr.SKK-19/2013 analizējis nepieciešamās aizstāvēšanās tiesiskuma nosacījumus, un viens no tiem ir uzbrukuma tiešums jeb uzbrukuma patiesa pastāvēšana. Profesors U.Krastiņš norāda: "par nepieciešamās aizstāvēšanās beigu momentu uzskatāms brīdis, kad uzbrukums ir acīmredzami beidzies vai pārtraukts. Tomēr nepieciešamās aizstāvēšanās stāvoklis iespējams arī tad, ja aizstāvēšanās sekojusi jau pēc pabeigta uzbrukuma akta, bet personai, kas aizstāvas, nav bijis skaidrs uzbrukuma beigu moments" (*U.Krastiņš. Noziedzīgs nodarījums. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2000., 236.lpp*.). "Persona ir tiesīga aizstāvēties, nodarot uzbrucējam kaitējumu tik ilgi, kamēr viņa ir pārliecināta, ka pastāv prettiesisks uzbrukums, ja vien no faktiskiem apstākļiem nav acīmredzams, ka uzbrukums ir pabeigts un tuvākajā laikā neatjaunosies. Analizējot aizstāvošās personas uzvedību pēc uzbrukuma pabeigšanas, nepieciešams pievērst uzmanību gan objektīvām, gan arī subjektīvām pazīmēm, kuras raksturo konkrēto situāciju. Strīdīgās situācijās aizstāvēšanās savlaicīgumu izlemj tiesa" (*A.Judins Krimināltiesību izslēdzamības apstākļi. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2000., 78.lpp*.).

Ņemot vērā minēto, uzskatāms, ka /pers. D/ pastāvēja nepieciešamība, aizstāvēties no /pers. E/ vardarbīgā uzbrukuma.

[12] Sūdzības iesniedzējs uzsvēris, ka viņš nav saukts pie administratīvās atbildības par /pers. D/ nodarītajiem miesas bojājumiem. Apelācijas instances tiesa norāda, ka no lietā esošās izdrukas (lietas 27.lapa) izriet, ka administratīvā lietvedība 168/19 (cietusī /pers. D/) izbeigta, savukārt no Tiesu informācijas sistēmas redzams, ka /pers. D/ sūdzība par administratīvās lietvedības izbeigšanu pieņemta Kurzemes rajona tiesā, ierosināta lieta un tā nolikta izskatīšanai tiesas sēdē 2020.gada 28.maijā.

[13] Attiecībā par veikto ekspertīzi, nosakot cietušajam miesas bojājumus, apelācijas instances tiesa pievienojas Spriedumā secinātajam, ka eksperts nav vērtējis, vai miesas bojājumi /pers. E/ nodarīti, uzbrūkot no mugurpuses.

[14] Apelācijas instances tiesa pievienojas Spriedumā norādītajam un uzskata, ka visas saprātīgās šaubas ir jāvērtē par labu personai, kura tiek saukta pie administratīvās atbildības.

Ņemot vērā minēto, Kurzemes rajona tiesas 2020.gada 6.marta spriedums atstājams negrozīts, bet /pers. E/ apelācijas sūdzība kā nepamatota noraidāma.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Latvijas APK 289.^{22} pantu, 289.^{12} panta otrās daļas 1.punktu, Kurzemes apgabaltiesa

nosprieda

Kurzemes rajona tiesas 2020.gada 6.marta spriedumu **atstāt negrozītu**, bet /pers. E/ iesniegto apelācijas sūdzību noraidīt.
Spriedums nav pārsūdzams.
Motivēts spriedums sastādīts un pieejams **no 2020.gada 29.aprīļa.**

Tiesnese referente V.Vaiteika

Tiesnese I.Junghāne

Tiesnese S.Mertena